

Kraljevski gradovi

*Toledo je pod zaštitom UNESCO-a i nešto što se ne smije propustiti vidjeti kad već dođete u Madrid od koga je udaljen svega 70 km prema jugu *Zlato je ovdje brand i turistima su na raspolaganju brojni predmeti i nakit od zlata

Toledo, grad poznatog slikara El Greca, bio je pet stoljeća kraljevski grad, sve do 1565. Tada, hirom kralja Felipea II., izgrađen je El Escorial u kome će kralj živjeti dalje posvećen umjetnosti. Kralj nije volio putovati daleko pa status prijestolnice dobiva malo selo Madrid, koje će prerasti kasnije u pravi velegrad dostojan krune. Zahvaljujući vlaku ili brojnim autobusima izvrsno je povezan s prijestolnicom. Možda najbolji izbor su dnevne osam satne ture raznih agencija, gdje cijene počinju od 25 € samo za prijevoz i vodič po gradu, pa do 80 € s uključenim ulaznicama i ručkom. Mi smo tako kupili karte u MadRide travel agenciji (www.madride.net). Grad se nalazi na 529 m visokom brdu okruženim s tri strane kanjonom rijeke Tejo, što je nekada uz visoke zidine bilo idealno za obranu. Danas se grad s 80.000 stanovnika i njegovi bedemi najbolje mogu sagledati s nekih vidikovaca sa susjednih brda, koja posjetite na kraju ako idete preko agencije. Svi autobusi dolaze pr-

vo podno zidina, odakle se nizom pokretnih stepenica popnete do vidikovca kod Kongresnog centra El Greco.

Plaza de Zocodover

U pratnji vodiča odlazimo do trga Zocodover, koji je najznačajniji i najživljiji trg u Toledo. Ime je dobio od arapske riječi za tržnicu životinja. U mnoštvu restorana i kafića tu se može okrijepiti, a odatle polaze mnogi lokalni autobusi i turistički vlakići. Utorkom je tu velika tržnica gdje se prodaje sve. Nekada su se održavale i borbe s bikovima, fešte i pogubljenja. Pedesetak metara dalje, kroz prolaz u zgradi se dolazi do Muzeja Santa Cruz, bivše samostanske bolnice iz 16. stoljeća s postavkama slika El Greca, Goye, Ribera, Lucas Jordana, Carduchoa i drugih umjetnika iz Toledo. Tu se čuva križ od slonovače, belgijske tapiserije, antikni namještaj, zlato, srebro i predmeti iz rimske, visigotske, arapske i mudžarske razdoblja kao i radovi lokalnih obrta. Zlato je ovdje brand

Alcazar

Alcazar

Vodič nam pokazuje stotinjak metara dalje dvorac Alcazar, koji možemo posjetiti na kraju sami. Na tom najvišem dijelu grada je kamena utvrda Alcazar, koja je obnovljena 1535. g., na mjestu arapske i rimske. Za vrijeme građanskog rata bila je u rukama frankista, čiji je zapovjednik čak žrtvovan život svoga sina, koga su kao taoca držali republikanci. Tu su se dešavale grozne stvari i mnogi su nestali bez traga. Danas je to knjižnica i ratni muzej. Prošetali smo i parkom ispod njega i bili na vidikovcu na kanjonu rijeke Tejo.

i turistima su na raspolaganju brojni predmeti i nakit od zlata u mnogo-brojnim zlatarnama, gdje čak obrtnici sjede i demonstriraju izradu. Odmah će vam reći, da je gotovo isti predmet koji košta trostruko ručni rad, dok onaj drugi je napravljen u tvornici. Vjerljivo u Kini. Odmah po dolasku vodič nas je odveo u jednu na tri kata i rekao da samo pogledamo, te da imaju jako dobar WC, kojeg besplatno možemo koristiti. To je pravi marketing i lov na kupce.

Ija filmova. Brzo dolazimo do glavnog gradskog trga. Ulazeći u stare četvrti oko trga Plaza del Ayuntamiento divimo se pročelju impresivne Katedrale Sv. Marije iz 13. stoljeća. Napravljena je na mjestu bivše džamije i izgrađena je od bijelog kame na. Najljepša gotička crkva u Španjolskoj. Ima dva tornja. Lijevi je jeko visok, dok je za desni ponestalo novaca. Navodno je otkrivena podzemna voda, koja bi mogla ugroziti stabilnost i same katedrale. Dovršena je dva stoljeća kasnije izgradnjom malog drugog tornja. U sklopu katedrale u samostanskom dijelu s unutrašnjim dvorištem je Muzej blaga katedrale. Na trgu je i zgrada s dva šiljata tornja u kojoj je Grad-ska vijećnica. Do nje je Biskupska palača. Sve je bilo već okićeno u duhu Božića i Nove godine, pa su se na trgu mogle kupiti razne stvari u malim drvenim kioscima, pa čak i domaći čips od krumpira koga prze u ulju ispred vas.

Jeste li već čuli?

CLARITAS
AGENCIJA ZA MARKETING
WWW.CLARITAS.HR

Judeira

U Toledo susrećemo brojne ostatke staroga Rima poput akvadukta, kupatila, cirkusa koji su bili u funkciji sve do kraja 4. stoljeća kada se finno obrađeni kameni materijal počinje raznositi i koristi za druge građevine. Legende kažu da je dio grada dodijeljen židovskim izbjeglicama iz Jeruzalema još u 1. stoljeću. Od rimskog Toletum potiče i njegovo ime. Imena pojedinih dijelova nose imena 12 doseljenih plemena, baš kao i u Jeruzalemu. Židovska četvrt ili Judeira je i danas nezaobilazna meta turista sa svojim uskim uličicama, trgićima i kućama izgrađenim od kombinacije cigle i kamena. Na mnogim mjestima u gradu se mogu pronaći u asfaltu oznake da su tu bili ili sada jesu židovski objekti. Obližnja crkva San Tome podignuta na ostacima džamije sadrži još jed-

nu remekdjelo El Greca Pokop grofa Orgaza, na kojoj je jedan od likova i sam umjetnik. Na vidikovcu Mirador del Paseo de San Cristobal se opraštamo od duhovitog i zabavnog vodiča, koji je pokazao u daljinu tornjeve još nekih crkvi i objasnio kuda da idemo i da nam imena nekoliko restorana, gdje se može ručati u bližini. Mi preskaćemo rani podnevni ručak i spuštamo se do muzeja posvećenom El Grecu, jednom od najvećih španjolskih slikara, koji je dobar dio života baš proveo tu. Malo se zna da je ustvari bio Grk, što ime i kaže, rođen na Kreti. Muzej je otvoren 1911. g. Sastoji se od dvije zgrade oko unutrašnje vrta. Pored brojnih djela El Greca, posebno iz posljednjeg razdoblja, izložene su slike i drugih španjolskih slikara 17. stoljeća, namještaj i keramika. Ispred muzeja je mali park i opet vidikovo-

Katedrala

Mostovi grada

Ući u grad nije bilo lako. Na zapadu se nalazi srednjevjekovni most s pet lukova Puente de San Martin podignut koncem 14. stoljeća. Obje strane mosta bile su čvrsto utvrđene kule. Najmlađa je iz 16. stoljeća. Najveća širina luka u sredini je 40 m što je za to doba bilo čudo. I odavde je prekrasan pogled na rijeku i grad sa suprotne obale. Pored mosta je postavljena adrenalinska atrakcija Zipline Toledo, gdje možete u par sekundi preći rijeku preko razapete čelične sajle. Upravo je grupa Talijana oba spola dokazivala svoju hrabrost.

Na istoku, najstariji arapski most Alcantara je izgrađen oko 866. g., blizu ruševina još starijeg rimskog mosta. Dijelom od njegovog materijala. Poplave su odnijele dio luka, pa je 1257. ponovo izgrađen. Masivna kula koja čuva zapadni kraj mosta je rad Mudejara. Njena vrata su jedna od najstarijih ulaza u grad, koja su vodila u dio grada s palačama, koji se u doba Rimljena zvao Toletum, Vizigota Galiana i Arapa Medina. Na suprotnoj obali je još jedna mala utvrda kao prva crta obrane samoga mosta. U njoj je sada hotel, a pored nje veliki kompleks vojne bolnice. Pogled odozgo i s pješačkog mosta na grad je fantastičan. Problem nastaje kada se treba popesti pješice nazad do grada ako vas ne doveze turistički autobus kao nas. Mi smo prošli kanjonom rijeke na odlasku i imali pogled za pamćenje. Danas je izgrađeno nekoliko novih mostova kojima se prometuje, a ova dva su prepuštena turistima.

vac prema rijeci. Šetajući niz Calle de los Reyes Católicos nailazimo prvo na sinagogu El Transita u kojoj se nalaze radovi u gipsu u nasridskom stilu, višeslojni lukovi i Mudejar ploče. Ipak 1492. g., nakon protjerivanja Židova biva pretvorena u crkvu. Sada je dio Muzeja Sephardi, istražujući židovsku kulturu srednjovjekovnog Toledo. Toledo se i danas ponosi kao mjesto suživota tri religije. Nešto o tome kao i kroz posebnu multimedijalne prezentacije nove

generacije može se vidjeti par metara dalje u Toledo Time capsule. Ulanica uključuje i posjet muzeju poznatog skulptora Victor Macha i najboljem pogledu na rijeku sa Tarpeian Rocka. Par koraka dalje nailazimo na sinagogu Santa María la Blanca podignutu 1180. g. Zanimljiv je tadašnji suživot tri religije koje nisu mogle opstati u gradu Jeruzalemu gdje su stvorene. Tada u kršćanskem svijetu Toledo, arapski arhitekti projektiraju i podižu židovski

Ulazna vrata

Ulaz u grad štitila su ulazna vrata s kulama i bedemima. Na sjevernoj strani su bila glavna, Puerta El Sol izgrađena u 14. stoljeću na mjestu 300 godina starijih. Smatruju ih najljepšim primjerom Mudejar stila u Španjolskoj s okruglim kulama s bedemima i šiljastim lukom ulaznih vrata. Iznad njih se nalazi i jedina džamija u izvornom obliku čudnog imena El Cristo de la Luz iz 1000. g. Naime kada je kralj Alfonso osvojio Toledo i prošao pored džamije konj mu se okliznuo, a njemu se učinilo da je vidio Krista te je tu ostavio svoj štit kao simbol i tu održao prvu misu u gradu. Najmlađa i najljepša vrata su Puerta Nueva de Bisagra izgrađena dva stoljeća kasnije nakon širenja grada. Ima također okrugle kule. Tu se cijelom dužinom uz bulevar mogu vidjeti zidine ispod kojih su lijepo uređeni travnjaci i zelenilo. Ispod zidina proteže se novi dio grada.

Na kraju panoramski obilazak autobusom oko grada s kratkim zaustavljanjem s druge strane rijeke i odakle se cijeli grad vidi najbolje. Sunce s prave strane za veličanstven pogled.

Pogled na Toledo i rijeku Tejo

vjerski objekt.

San Juan de los Reyes

Dolazimo do zgrade u arapskom stilu poput spojenih blizanaca. To je Akademija umjetnosti, a do nje je crkva i samostan Monasterio de San Juan de los Reyes, gdje smo naletjeli na svatove i mladenku koja upravo stiže pred oltar. Podignut je 1476. g. za kraljevski par Ferdinandu i Isabelu kao njihovo zadnje počivalište. Padom Granade 1492. i protjerivanjem Arapa s iberijskog poluotoka prijestolnica se za kratko seli tamo, gdje Capilla Real postaje njihov mauzolej. Prekrasna gotička crkva s tornjevima u obliku svijeća i skulpturama između visokih prozora, Mudejar stropom i gotovo bijelim zidovima. U unutrašnjem dvorištu mnogo zelenila s ogromnim narančinim stablom u kutu. Ispod samostana je

park i vidikovac na kanjon. Odšetali smo do ulaznih vrata Puerta del Cambron i spustili se do rijeke. Četrvraste kule s balkonima kao da nisu služile za obranu.

El Escorial

Na svega sat vremena vožnje sjeverno od Madrija nalazi se monumentalni kraljevski samostan San Lorenzo El Escorial. Fasada je duga 207 m, a skoro toliko je i širok. Zauzima 33.000 m². Nakon preseljena prestonice u Madrid podigao ga je kralj Felipe II. da bude najveći u Europi. Da mu se dive ma odakle došli. Kako je to nekada bilo tako je i sada. Nalazi se pod zaštitom UNESCO-a. Gradnja počinje 1563. i završava 21 godinu kasnije. Trebalo je to biti mjesto gdje će biti sahranjen njegov otac, ali polako je postala kraljevska rezidencija, centar kulture

s raznim radionicama pa čak i bolnicom. Unutra su vrijedne freske i slike Rubensa, Coella, Boscha, Ti-

Knjižnica je podignuta 1885. i čuva uglavnom crkvene knjige. Codex Aureus, napisan je u zlatu. To je svakako najljepši dio palače s prekrasno oslikanim stropovima. U palači Habsburgovaca iza bazilike, u ratnoj sobi, su tapiserije i freske nekih od najznačajnijih bitaka koje je osvojila španjolska kruna te osobne stvari Felipe II. i princeze Isabele. U muzeju arhitekture u podrumu su reprodukcije arhitektonskih planova, alata koji su se koristili. Pored slika i skulptura mogu se vidjeti kraljevski apartmani i bogate kolekcije

Valle de los Caidos

Dok smo dolazili iz Madrija autocom izdaleka se vidi u srcu planine Sierra de Guadarrama veliki križ. To je Valle de los Caidos samo 8 km udaljena dolina od El Escoriala. Tu je benediktinski samostan Santa Cruz del Valle de los Caidos, koji zauzima 36.000 m². Unutra je kripta uklesana u stijenu i ogromni križ visok 150 m. U njoj leže ostaci omraženog ili omiljenog diktatora Francisca Franca, skriveni od javnog mnijenja i tijela 40.000 njegovih vojnika koji su pali tijekom građanskog rata. Koja ironija. Mišljenja su podijeljena. Mnogi ga još uvijek smatraju svecem i žale za tim vremenima.

Do tamo se dolazi preko agencija koje jednodnevnim izletima za 49 € vode turiste na obje lokacije. Mi smo se odlučili na javni prijevoz i autobus 664 koji polazi iz Madrija sa stanice Moncloa i stiže u San Lorenzo El Escorial na autobusnu stanicu udaljenu od našeg cilja svega 350 metara. Drugi autobusi staju na željezničkoj stanci odakle se ima pješice uzbrdo 1,5 km. Voznja košta 4,2 € u jednom pravcu. Nismo se išli pokloniti Francu.

ziana, El Greca, Rogiera van der Weyden, Dürera, Zurbarana. Bilo je padova i uspona, jedno vrijeme nije nitko živio u njemu. Unutra je 13 unutrašnjih dvorišta s kolonadama. Velik prostor oko nje pojačava njenu veličinu, ali sivi kamen i dugi hodnici ne odaju lepršavost i ljepotu. Čak smo se šalili da sve vrvi duhovima. Centralni dio čini Bazilika. To je remek-djelo španjolske renesansne arhitekture izgrađeno od granitnih zidova i popločano sivim mramorom.

srednjevjekovnog oružja, tapiserije, satovi, muzički instrumenti, namještaj. Pravo iznenađenje je Panteon. Odjednom smo se našli u podrumu okruženi redovima bijelih grobnica, koje se protežu u nekoliko prostorija. Eto naših duhova. Tu se sahranjene razne poznate ličnosti i članovi kraljevske obitelji. Sve se završava velikom okruglom kriptom u kojoj leže kraljevi.

Tekst i slike Verica i Boris Pletikosa
www.pletikosa.com

Puente de San Martín

92.3 fm
RADIO DONJI MIHOLJAC d.o.o.
Trg Ante Starčevića 5/1
MARKETING tel/fax: 031/631-834
<http://www.rdm.hr> e-mail: rdm@rdm.hr

99.5 MHz
TOTALNI FM
NOVI RADIJO
DAKOVО

RADIO NAŠICE
031/613-617
marketing@radionasice.hr
www.radionasice.hr